

जुलै २०२४

० अधिक शास्त्रार्थ मागील बाजूस पाहा.

आषाढ शु. २
चंद्रदर्शन
रथयात्रा

०५.४० १८.५७ कर्क

ज्येष्ठ कृ. १०
भाऊसाहेब वैद्य पुण्यतिथी-नागपूर
शिवगीर महाराज पुण्यतिथी-सायत
(अमरावती)

०५.३८ १८.५७ मेष

ज्येष्ठ कृ. ११
योगिनी एकादशी
संत निवृत्तिनाथ यात्रा-त्र्यंबकेश्वर
हरिबुवा पुण्यतिथी-अकोट (अकोला)

०५.३८ १८.५७ मेष ११.१३

ज्येष्ठ कृ. १२
प्रदोष
संत निवृत्तिनाथ पुण्यतिथी
तुळशीबन महाराज पुण्यतिथी-महागांव
(यवतमाळ)

०५.३८ १८.५७ वृषभ

ज्येष्ठ कृ. १३/१४
शिवरात्री

Kalnirnay.Net

अमावास्या
प्रारंभ
उ.रात्रौ ०४.५७

ज्येष्ठ अमावास्या
दर्श अमावास्या
सूर्योचा पुनर्वसु नक्षत्रप्रवेश वाहन : हत्ती

अमावास्या
समाप्ती
उ.रात्रौ ०४.२६

आषाढ शु. १
आषाढ मासारंभ
महाकवी कालिदास दिन
श्री टेंबेस्वामी पुण्यतिथी
भगवंत महाराज पुण्यतिथी
-आर्वा तेलंगणाराय (वर्धा)

०५.३९ १८.५७ वृषभ १५.५७

ज्येष्ठ अमावास्या
सूर्योचा पुनर्वसु नक्षत्रप्रवेश वाहन : हत्ती

अमावास्या
समाप्ती
उ.रात्रौ ०४.२६

आषाढ शु. १
आषाढ मासारंभ
महाकवी कालिदास दिन
श्री टेंबेस्वामी पुण्यतिथी
भगवंत महाराज पुण्यतिथी
-आर्वा तेलंगणाराय (वर्धा)

०५.३९ १८.५७ मिथुन २२.३३

ज्येष्ठ / आषाढ
शके १९४६

आषाढ शु. ८
दुग्धाष्टमी

०५.४२ १८.५६ कन्या ०८.४२

आषाढ शु. ९
पुनर्यात्रा

०५.४३ १८.५६ तूल १९.५०

आषाढ शु. १०
दिगंबर महाराज पितळे पुण्यतिथी

-मेहकर (बुलढाणा)

०५.४३ १८.५६ तूल १९.५०

आषाढ शु. ११
देवशयनी आषाढी एकादशी

पंदरपूर यात्रा चातुर्मास्यारंभ

मोहरम (ताजिया)

कारिदिन

०५.४३ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ शु. १२
वामन पूजन

अण्णाभाऊ साठे स्मृतिदिन

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ शु. १३
प्रदोष

महाराष्ट्रीय बेंद्रू

सूर्योचा पुण्य नक्षत्रप्रवेश वाहन : बेंडूक

कल्याणस्वामी पुण्यतिथी-डोमगाव

(परांदा)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ शु. १४
साईबाबा उत्सव प्रारंभ-शिर्डी

संत मामा दांडेकर पुण्यतिथी

पौर्णिमा प्रारंभ

सां. ०५.५९

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. ५

शुभ दिवस

(सां. ४.१६ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. ६

रामजीबाबा पुण्यतिथी-मोर्शी

(अमरावती)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. ७

शुभ दिवस

(स. १०.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. ८

कालाष्टमी

(स. ११.४७ प.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. ९

जयरामबाबा (भामटी) महाराज

पुण्यतिथी-अमरावती

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १०

शुभ दिवस

(सां. ४.४४ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. ११

कामिका एकादशी

नाना शंकरशेष पुण्यतिथी

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १२

शुभ दिवस

(स. १२.५९ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १३

शुभ दिवस

(स. १३.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १४

शुभ दिवस

(स. १४.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १५

शुभ दिवस

(स. १५.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १६

शुभ दिवस

(स. १६.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १७

शुभ दिवस

(स. १७.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १८

शुभ दिवस

(स. १८.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. १९

शुभ दिवस

(स. १९.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. २०

शुभ दिवस

(स. २०.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. २१

शुभ दिवस

(स. २१.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. २२

शुभ दिवस

(स. २२.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. २३

शुभ दिवस

(स. २३.२२ नं.)

०५.४४ १८.५६ वृश्चिक २७.२४

आषाढ कृ. २४

शुभ दिवस

(स. २४.२२ नं.)

Kalnirnay.Net

जुलै
२०२४

कालनिर्णय

भारतीय परंपरेचे सांस्कृतिक प्रतीक

सुमंगल

जगातील
सर्वाधिक खपाचे
ABC* प्रकाशन

*Audit Bureau of Circulations

Kalnirnay.Net

माणूस जगतो कशावरी?
□ जयराज साळगावकर

लोकांनी पाहता आपण चार-चौंसासारखे आयुष्य जगलो, म्हणजेच कृतार्थ झालो, असे समजले जाते.

पण ह्यापतीकडे जाऊन आपण नवकी कशासाठी जगलो, ह्या प्रश्नाचे नेमके उत्तर सापडणे कठीण. एकदा परदेशी जाऊन येईन, हिमालयात जाऊन येईन, चारधाम यात्रा करेन, डिस्नेलॅंड, नायगारा वॉटरफॉल किंवा इंजिनचे परिमित पाहून येईन अशी घेये समोर ठेवून ती पुरी झाली अथवा न झाली तरी नवकी कशासाठी जगलो? या प्रश्नाचे उत्तर न मिळाल्यामुळे मनात जी पोकळी निर्माण होते, ती भूल काढायचा प्रयत्न होतो. सामान्य सरधोपट जीवन जगत असतानासुद्धा जे प्रश्न, जो संघर्ष, जी अनिश्चित अपरिहार्यपणे निर्माण होत असते, त्याच्या मागे आस-आशा ही खेरेतर हे सगळे उपद्याप चालवणारे इंजिन आणि इंधन असते. माणूस आशेवर जगतो. यशाचे पारडे कायम आपल्या पदरात पडेल ह्या आशेवर तो जगतो. आयुष्यात आपत्ती, विनें, संकटे, कज्जेखटले अंगावर पडणार नाहीत या आशेवर तो जगतो. बरेन होणारे आजार आपल्याला आणि आपल्या कुटुंबीयांना होऊ नयेत या आशेवर तो जगतो. शेअर्स, जर्मीनजुमला आणि इतरका केलेल्या गुंतवणुकीत आपल्याला खोट येणार नाही या आशेवर तो जगतो. आपली इन्जिन, प्रतिमा कोणी घालवणार नाही या आशेवर तो जगतो. आजूबाजूच्या आणि जवळच्या लोकांना झालेली पीढी आपल्याला होणार नाही या आशेवर तो जगतो.

'माणूस जगतो कशावरी?' हा प्रश्न गुंतुगुंतीचा आहे. कारण रोटी, कपडा, मकान आणि इतर तत्सम मूलभूत गरजा भागल्यानंतर आता पुढे काय?

उदरनिर्वाह, निवास, वाहन, तीर्थस्थाने, देश-परदेशवारी अशा पायऱ्यांनी चढत जाणाऱ्या गरजा भागवण्यासाठी पैसे तर मिळविवेच लागतात आणि पैसे काही घरबसल्या मिळत नाहीत. त्यासाठी आपल्यापरीने का होईना पण काम हे करावेच लागते. मग उद्योगधंदा, नोकरी, गुंतवणूक किंवा इतर काही प्रकारचे काम असो; त्यात गुंतवून घ्यावे लागते. त्यासाठी चढत्या पायऱ्यांनी श्रम करावे लागतात. जोखीम पत्करावी लागते. ओघाने घर, लग्न-संसार थाटावा लागतो. पुढे मुलेबाबदे त्याचे संगोपन, शिक्षण या गोष्टी आल्याच तर कृधी आईडिलांची जबाबदारीही (पूर्ण किंवा काही अंशी) घ्यावी लागते.

ही सगळी उठाटेव करण्यात बेरेचसे आयुष्य निवृत्त जाते आणि आपण फक्त हात गोष्टी करण्यासाठी जात राहिलो का, असे वाटू लागते. कालांतराने ह्या पारंपरिक जबाबदार्या कमीकमी होऊ लागतात. (त्यासुद्धा सर्व गोष्टी निर्विघ्नपणे झाल्या तर..!) आयुष्य जगताना प्रत्येक पायरीवर छोटा-मोठा संघर्ष हा करावाच लागतो. कृधीकृधी तो अनाथायीसुद्धा असते, पण ते नंतर लक्षात येते. गरजेला गरज वाढते, तशीच ईर्ष्यांत ईर्ष्या भिडते. त्यात वेळ फुकट जातो. काही काळांतर आपण त्या खुलक कराण्यासाठी किंवा ताकद खर्च केली याचे वैषम्यसुद्धा वाटते. हातून निस्टलेल्या गोष्टीविषयी रुखरुख वाटत राहते. राहून गेलेल्या गोष्टीची यादी (बेकेट लिस्ट) करावण्यास गेला, तर बेकेट बुद्ध (तळ) नसल्याचे लक्षात येते. Kalnirnay.Net

इथे भगवान बुद्धांची एक झेन कथा नमूद करावीशी वाटते. बुद्धांची एक शिष्य बुद्धांकडे गेला, त्याच्या हातात एक पेला होता. तो बुद्धांना शरण गेला. बुद्धांनी त्याला विचारते, "तुला काय हवे?" तो म्हणाला, "हा माझा पेला अर्थ भरलेला आहे; तो काही केल्या पूर्ण भरत नाही. हा पूर्ण कसा भागवण्या त्याचे कृपा करून मार्गदर्शन करा." बुद्धांनी त्याला शंतपणे सांगितले, "आधी अर्थ

भरलेला पेला रिता कर; मग तुला तुझ्या प्रश्नाचे उत्तर आपसुकच मिळेल." वर उल्लेख केल्याप्रमाणे बेकेट लिस्टच्या बेकेटला तळ हा नसतो. ह्या दोन पाश्चिमात्य आणि पौर्वात्य झेन कथांमध्ये गमतीदार साम्य दिसते.

अर्थसास्त्राची साधीसोपी व्याख्या म्हणजे 'वस्तू व सेवांचा मर्यादित पुरवठा आणि माणसांची कधीही न भागणारी माणगण्यांची तहान' अशी थोडक्यात सांगता येईल. त्यामुळे पेला भरणे किंवा बेकेट भरणे हे अशक्य असले तरी भरणारा भरणे सोडत नाही, उलट त्यालाच जगणे समजतो, अस्तित्व समजतो, घेय समजतो आणि हा खेळ दुर्दैवाने अपंगत्व किंवा मरण आल्याशिवाय थांबत नाही, हे कटू सत्य आहे! Kalnirnay.Net

माणगण्यांचा, भुके चा जाळ हा अविरत सुरु असतो. त्याला अंत नाही. तो थांबला तर इंजिन बंद पडते. हा जाळ जोपर्यंत पेट असतो तोपर्यंत देह सक्षम असतो. इंग्रजीत ज्याल 'फाय इन बेली' म्हणतात आणि मराठीत ज्याल 'जटरानी' म्हणतात, तो हाच. ह्यालाच अनाचे इंधन लागते आणि इंधन संपले, को भुके चा अम्नी प्रदीप होतो व अनावर भूक लागते. अशा भूक न भागलेल्या माणसाल भुकेंगालग्न म्हणतात. शरीराचे चलनवलन, चयापचय, पचन, निःसारण हे या अग्निरूपी इंधनावर चालू असते आणि हा अग्नी, जसे विषाने विष मरते, तसा मंद पडल्यावर चितेवरच्या अग्नीने संपूर्ण देहाला प्रज्वलित करून त्याची राखणे करून टाकतो.

इंग्रजी 'बेर्गस ऑपेरा' मधील 'क्वाय दू आय लिव्ह?' या जॉन गे यांनी लिहलेल्या (जर्मन रूपांतर : श्रीपेनी ऑपेरा, लेखक : बर्टेल्ट ब्रेक्ट) गीताचे रूपांतर पु. ल.नी 'तीन पैशाचा तमाशा' या नाटकात केले आहे. ते म्हणतात,

माणूस जगतो कशावरी? माणूस जगतो कशावरी?

दीड वितीच्या खळ्याला ह्या देवाने नव बूड दिले

जाळ भुके चा पेट ठेवित देहाचे हे धूड दिले

ज्या जाळाला विझणे ठाऊक फक्त एकदा चितवरी

माणूस जगतो कशावरी...?

आशा-निराशच्या भोवत्यात आशांतील सापडलेल्या माणसाला वेळ नसला काय किंवा निवृत्तीसारख्या काही कारणाने वेळ असला काय; त्याचे मन भीतीची भुते सतत उभी करून आशा-आकांक्षाना खीळ घालत असते. पण त्याचे वेळी जगण्याला अर्थात देत असते. हातात जपमाळ धरली तरी मनाचे डोले हे मलिंप्लेक्सच्या दुसऱ्या पडल्यावर चालू असलेले चलाच्यात्र वर्धत असतात, ते मनाला एकाग्र होऊ देत नाही.

या सगळ्यावर कहर असतो, तो म्हणजे 'मृत्युची भीती' आणि त्याचे लागतो. पुढे मुलेबाबदे त्याचे संगोपन, शिक्षण या गोष्टी आल्याच तर कृधी आईडिलांची जबाबदारीही (पूर्ण किंवा काही अंशी) घ्यावी लागते.

आयुष्य निवृत्त जाते आणि आपण फक्त हात गोष्टी करण्यासाठी जात राहिलो का, असे वाटू लागते. कालांतराने ह्या पारंपरिक जबाबदार्या कमीकमी होऊ लागतात. (त्यासुद्धा सर्व गोष्टी निर्विघ्नपणे झाल्या तर..!) आयुष्य जगताना प्रत्येक पायरीवर छोटा-मोठा संघर्ष हा करावाच लागतो. कृधीकृधी तो अनाथायीसुद्धा असते, पण ते नंतर लक्षात येते. गरजेला गरज वाढते, तशीच ईर्ष्यांत ईर्ष्या भिडते. त्यात वेळ फुकट जातो. काही काळांतर आपण त्या खुलक कराण्यासाठी किंवा ताकद खर्च केली याचे वैषम्यसुद्धा वाटते. हातून निस्टलेल्या गोष्टीविषयी रुखरुख वाटत राहते. राहून गेलेल्या गोष्टीची यादी (बेकेट लिस्ट) करावण्यास गेला, तर बेकेट बुद्ध (तळ) नसल्याचे लक्षात येते. Kalnirnay.Net

राम स्मरा, हरिनाम स्मरा, दिनरात करा नामस्मरणा

भरल्या पोटी भजन रंगते रतिसुख भोगुन मा मुक्ती

देव असे धनिकांचा वाली परवडते त्यांना भक्ती

नामाने का कुणा लाभला भाकरीचा चतकोरी तरी?

हे जाळ जाळीत सत्य पु. ल. उलगडतात, ते माणूस जगतो कशावरी हे शोधाण्यासाठी. जीवनाचा अर्थ शोधाण्यारी असंख्य पुस्तके आतापर्यंत लिहली गेली, पण कोणासही ठोस असा अर्थ सापडल्याचे दिसत नाही. काही तत्त्वज्ञ तर जीवन निर्धार्थ काही अशा टोकाच्या निष्कर्षपर्यंत आले. खोरेखरच माणूस कशासाठी जगतो हे कोडे कुणाला उलगडते आहे का?

(लेखक अर्थात् व साहित्यिक आहेत.)

jayraj3june@gmail.com

* अधिक शास्त्रार्थ

२३. गोविंदप्रभू यात्रा-रिद्धूर्

(अमरावती)

'उदरभरण नोहे जाणिजे यज्ञकर्म'

□ डॉ. सदानंद सरदेशमुख

हल्ली वेळेची व कष्टांची बचत करण्याच्या हेतूने दोन चार दिवस पुरेल इतके अन्नपदार्थ एकदाच शिजवून ते फ्रीजमध्ये भरून ठेवले जातात आणि आयत्या वेळी गरम करून खाल्ले जातात. मात्र वरचेवर अन्न गरम करून खाण्यामुळे तसेच फ्रीजमध्ये अन्नपदार्थ सेवन करण्यामुळे आरोग्याच्या समस्या उद्भवू शकतात, हे लक्षात घ्याला हवे.

आयुर्वेद शास्त्राने अन्न शक्यात आवश्यक त्याला तो जागतो तरी, तो जाळ गरणे संघर्ष आवश्यक त्याला तो जागतो तरी, तो जाळ गरणे संघर्ष

Click on The Below Link to Download

January

February

March

April

May

June

July

August

September

October

November

December